

88 NOLU SÖZLEŞME

İŞ VE İŞÇİ BULMA SERVİSİ KURULMASI SÖZLEŞMESİ

ILO Kabul Tarihi: 17 Haziran 1948

Kanun Tarih ve Sayısı: 30.11.1949 / 5448

Resmi Gazete Yayımlı Tarihi ve Sayısı: 7.12.1949 / 7373

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Sanfransisko'ya davet edilerek orada 17 Haziran 1948 de otuz birinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin dördüncü maddesine dahil bulunan İş ve İşçi Bulma Servisi kurulması meselesine dair muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

1948 yılı Temmuz ayının dokuzuncu günü, İş ve İşçi Bulma Servisi hakkında 1948 sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

MADDE 1

- Hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte olduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilatının her üyesi, bir amme ve parasız İş ve İşçi Bulma Servisi buldurmalı veya buldurulmasını sağlamalıdır.
- İş ve İşçi Bulma Servisinin esas görevi icap ettiği takdirde ilgili diğer amme- teşekkülleri ve hususi teşekküllerle işbirliği yaparak tam çalışmanın sağlanmasına ve idamesine müstahsil kaynakların geliştirilmesine ve bunlardan istifade edilmesine -matuf milli programın ayrılmaz bir parçası olarak, iş piyasasını mümkün mertebe en iyi şekilde teşkilatlandırmayı gerçekleştirmek olmalıdır.

MADDE 2

İş ve İşçi Bulma Servisi, milli bir makamın denetimi altında milli bir iş ve işçi bulma büroları teşkilatından tereküp etmelidir.

MADDE 3

- Bu teşkilat, memleketin her coğrafi bölgesinde hizmet etmeye yetecek sayıda işveren ve işçiler için elverişli yerlerde mahalli bürolardan ve lüzumu halinde bölge ve bürolarından mürekkep bir şebekeyi ihtiva etmelidir.
- Şebeke Teşkilatı;
 - a. Aşağıdaki hallerde genel bir incelemeye tabi tutulmalıdır ;
 - i. İktisadi faaliyetin ve faal nüfusun dağılışı tarzında mühim değişiklikler vuku bulduğunda,

- ii. Yetkili makam, bir deneme devresi zarfında elde edilen tecrübe hakkında bir takdirde bulunabilmek için, şebeke teşkilatını yeniden gözden geçirmeyi münasip gördüğünde ,

b. Böyle bir incelemenin lüzumlu kıldığı hallerde tadil edilmelidir.

MADDE 4

- İş ve İşçi Bulma Servisinin kurulma ve işleminde İş ve İşçi Bulma servisi politikasının gelişmesinde işverenler ve işçiler temsilcilerinin işbirliğinin sağlanması için, danışma komisyonları vasıtasıyla münasip tedbirler alınmalıdır.
- Bu tedbirler, bir veya daha fazla milli danışma komisyonlarıyla, lüzumlu hallerde, bölge komisyonlarının ve mahalli komisyonların kurulmasını derpiş etmelidir.
- Bu komisyonlardaki işveren ve işçi temsilcileri, şayet mevcut iseler, işverenleri ve işçileri temsil eden teşekküllere danışıldıktan sonra, eşit sayıda tayin olunmalıdır.

MADDE 5

İş ve İşçi Bulma Servisinin, işçilerin mevcut işlere sevki hususundaki genel politikası, 4 üncü maddede derpiş olunan danışma komisyonları vasıtasıyla işverenlerin ve işçilerin temsilcilerine danışıldıktan sonra tesbit edilmelidir.

MADDE 6

İş ve İşçi Bulma Servisi, işçilerin müessir bir şekilde tedarikini ve işe yerleştirilmesini sağlayacak tarzda teşkilatlandırılmalıdır. Servis, bu maksatla, şu hususları yerine getirmelidir:

- a. Elverişli bir iş bulabilmek için işçilere ve müesseselerine, uygun işçi bulabilmek için de işverenlere yardım etmek ve bilhassa milli ölçüde tesbit olunan hükümler uyarınca;
 - i. İş talebinde bulunanları tescil ve bunların mesleki vasıflarını, tecrübe ve arzularını not etmek, işe konulmaları için onlara sualler sormak, icap ederse, bedeni ve mesleki kabiliyetlerini yoklamak, mahal varsa mesleki yöneltme, mesleki yetişme veya yeniden mesleki intibak hususlarında onlara yardımda bulunmak,
 - ii. İşverenlerden, servise haber verdikleri münhallere ve bu münhallere almak üzere aradıkları işçilerin haiz bulunmaları icap eden şartlara dair sarıh malumat elde etmek,
 - iii. İstenilen bedeni ve mesleki kabiliyeti haiz talipleri münhal işlere sevk etmek,
 - iv. Kendisine ilk defa danışılan büro, tâlipleri uygun şekilde işe yerleştirecek, yahut boş yerleri uygun şekilde doldurabilecek durumda bulunmadığı veya daha başka olayların lüzumlu kıldığı hallerde, iş arz ve taleplerini bir bürodan başka bir büroya havale etmek suretiyle işleri düzenlemek,
- b. Aşağıdaki hususların sağlanması için münasip tedbirler almak;

- . İş arzını muhtelif mesleklerdeki iş imkanlarına göre ayarlamak maksadıyla meslekler arasında seyyaliyeti kolaylaştırmak,
 - i. İşçilerin uygun iş imkanları bulunan bölgelere nakillerine yardım maksadıyla coğrafi seyyaliyeti kolaylaştırmak,
 - ii. İşçi arz ve talebindeki mahalli ve geçici dengesizliği giderme çaresi olarak, işçilerin bir bölgeden diğerine geçici şekilde nakillerini kolaylaştırmak,
 - iii. İşçilerin bir memleketten diğerine, ilgili hükümetlerce tasvip olunacak hareketlerini kolaylaştırmak,
- c. İcap ederse, diğer makamlara işverenler ve işçi sendikalarıyla işbirliği yaparak, gerek bütün memleketteki, gerek muhtelif sanayi, meslek ve bölgelerdeki iş piyasası durumu hakkında mevcut bütün malumatı toplayıp tahlil etmek ve bu malumatı, sistemli olarak ve süratle ilgili amme makamlarıyla işveren ve işçi teşekküllerinin ve umumun emrine hazır bulundurmak,
- d. İşsizlik sigortası ve yardımı dairesinde ve işsizlere yardımı istihdaf eden diğer tedbirlerin uygulanmasında işbirliği yapmak,
- e. Lüzumu halinde, müsait bir çalıştırma durumunun sağlanmasına matuf sosyal ve ekonomik planların hazırlanmasında diğer amme teşekküllerine ve hususi teşekküllere yardıma etmek.

MADDE 7

Aşağıdaki hususlar için tedbirler alınmalıdır;

- a. Tarım ve ihtisastan faydalı olabileceği herhangi diğer bir faaliyet kolu için, muhtelif iş ve işçi bulma büroları dahilinde meslek ve sanayi itibari ile ihtisast bölümlerinin bulunmasını kolaylaştırmak;
- b. Sakat şahıslar gibi, iş için müracaat eden muayyen işçi kategorilerinin ihtiyaçlarına memnuniyet verici bir şekilde cevap vermek.

MADDE 8

İş ve İşçi Bulma ve Mesleki Yönelme Servislerinin çerçevesi içinde gençler için özel tedbirler alınmalı ve geliştirilmelidir.

MADDE 9

- İş ve İşçi Bulma Servisi personeli, kendilerinin her türlü hükümet değişikliklerine ve yolsuzluk harici tesirlere tabi olmamalarını ve servisin ihtiyaçlarının icapları hariç, memuriyette istikrarlarını sağlayacak bir statü ve hizmet şartlarından faydalanan amme memurlarından teşekkül etmelidir.
- Milli mevzuatın, amme hizmetine alınacak memurlar hakkında derpiş ettiği şartlar mahfuz kalmak kaydıyla, İş ve İşçi Bulma Servisinin personeli, yalnız bir adaydan göreceği görevi yerine getirmek için aranılan ehliyet gözönünde tutularak tayin edilmelidir.

- Bu ehliyetlerin tahkiki yolları yetkili makam tarafından tayin olunmalıdır.
- İş ve İşçi Bulma Servisi personeli, görevlerini ifa edebilmeleri için münasip şekilde yetiştirilmelidir.

MADDE 10

İş ve İşçi Bulma Servisi ve icap ederse diğer amme makamları, işverenlerin ve işçilerin teşekkülleri ve diğer ilgili teşekküllerle işbirliği halinde, işverenlerle işçilerin ihtiyari esas üzerinde İş ve İşçi Bulma Servisinin imkanlarından istifade etmelerini teşvik etmek için mümkün olan bütün tedbirleri almalıdırlar.

MADDE 11

Yetkili makamlar, amme İş ve İşçi Bulma Servisiyle, kazanç gayesi takip etmeyen hususi iş ve işçi bulma büroları arasında müessir bir işbirliği sağlamak için lüzumlu her türlü tedbirler almalıdırlar.

MADDE 12

- Bir üyenin ülkesi geniş bölgeleri ihtiva edip de bu bölgelerdeki nüfusun dağılımı veya gelişme safhası dolayısıyla yetkili makam, bu sözleşme hükümlerinin buralarda uygulanmasının kabil olmayacağını mülhaza ettiği takdirde, adı geçen makam, bu bölgeleri bu Sözleşmenin uygulanmasından ya tamamıyla veyahut muayyen işletmeler veya işler hakkında münasip göreceği istisnalar kabul etmek suretiyle kısmen muaf tutabilir.
- Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince bu sözleşmenin uygulanmasına dair vereceği ilk yıllık raporunda, hakkında bu madde hükümlerine müracaat niyetinde olduğu bölgeleri ve bu hükümlere müracaat niyetinde olmasının sebeplerini göstermelidir. Hiçbir üye daha sonra, bu suretle göstermiş bulunduğu bölgelerden maadası için bu madde hükümlerine müracaat edemez.
- Bu madde hükümlerine müracaat eden her üye, müteakip yıllık raporlarında, hangi bölgeler için bu madde hükümlerine müracaat hakkından vazgeçtiğini göstermelidir.

MADDE 13

- Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 1946 yılında tadil edilen metninin 35 inci maddesinde zikrolunan ülkeler hususunda, bu suretle tadil edilmiş olan adı geçen maddenin 4 ve 5 inci fıkralarında yazılı ülkeler hariç, bu sözleşmeyi onayan her teşkilat üyesi, aşağıdaki hususları bildiren bir beyanı Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, onamasından sonra mümkün olan en kısa müddet içinde göndermelidir;
 - a. Haklarında sözleşme hükümlerinin hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanmasını taahhüt ettiği ülkeler,
 - b. Haklarında sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanmasını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu,

- c. Haklarında sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde sözleşmenin uygulanamamasının sebepleri,
- d. Haklarında kararını sonraya bıraktığı ülkeler.
- Bu maddenin birinci paragrafının (a) ve (b) bentlerinde zikrolunan taahhütler onamanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.
 - Her üye, bu maddenin 1 inci paragrafının (b), (c) ve (d), bentleri gereğince daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazı kayıtların hepsinden yahut bir kısmından yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.
 - Her üye 17 inci madde hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşmenin feshedebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki herhangi bir beyanın hükümlerini herhangi başka bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

MADDE 14

- Bu sözleşme konusuna dahil bulunan meseleler, anavatan dışı bir ülkenin makamlarının bizzat kendi yetkisi çerçevesi içine girdiği zaman, o ülkenin milletlerarası münasebetlerinden sorumlu olan üye, adı geçen ülkenin hükümetiyle mutabık olarak, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdüre, o ülke adına bu Sözleşmedeki vecibeleri kabul ettiğine dair bir beyan gönderebilecektir.
- Bu Sözleşme'deki vecibelerin kabulü hakkındaki bir beyan Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdüre;
 - a. Müşterek otoriteler altında bulunan bir üye için iki veya daha fazla teşkilat üyesi,
 - b. Birleşmiş Milletler Antlaşması hükümleri yahut o ülke hakkında yürürlükte olan herhangi diğer bir hüküm gereğince o ülkenin idaresinden sorumlu bulunan milletlerarası her makam tarafından gönderilebilir.
- Bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri uyarınca Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdüre gönderilen beyanlar sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değişikliklerle mi yoksa değişiklik yapılmadan mı yapılacağını bildirmelidir; beyan sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulandığını bildirdiği zaman adı geçen değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu belirtmelidir.
- İlgili üye yahut üyeler veya Milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanda bildirilen değişikliği ileri sürmek hakkından, daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilecektir.
- İlgili üye yahut üyeler veya Milletlerarası makam 17 nci madde hükümlerine uygun olarak, sözleşmenin feshedebileceği devreler zarfında, Genel Müdüre daha evvelki bir beyanın hükümlerini herhangi başka bir bakımdan değiştiren ve bu sözleşmenin uygulanması hususundaki durumu belirten yeni bir beyan gönderebilecektir.

MADDE 15

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

MADDE 16

- Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.
- Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edilmesi tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.
- Daha sonra, bu sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescilinden itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE 17

- Bu Sözleşme'yi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.
- Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye yeniden on yıllık müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedebilecektir.

MADDE 18

- Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiklerini, Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine tebliğ edecektir.
- Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen sözleşme'nin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini teşkilat üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

MADDE 19

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 inci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

MADDE 20

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu bu Sözleşmenin, uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi keyfiyetinin konferans gündemine konulması lüzumu hakkında karar verecektir.

MADDE 21

- Konferansın bu Sözleşme'yi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme başkaca hükümleri ihtiva eylemediği takdirde;
 - a. Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 17 nci madde nazara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve doğrudan doğruya feshini tazammum edecektir.
 - b. Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme, üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.
- Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve muhtevasıyla muteber olmakta devam edecektir.

MADDE 22

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.